

Fišer, Rudolf; Kolečka, Josef

František Hejl šedesátníkem

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C, Řada historická.
1980, vol. 29, iss. C27, pp. [8]-14

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102792>

Access Date: 26. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Prof. PhDr. FRANTIŠEK HEJL, CSc.

FRANTIŠEK HEJL ŠEDESÁTNIKEM

Psát knihu života nelze jedním rázem, stejným tempem: každý z nás se musí vždy při nové kapitole na chvíli zastavit, pročíst dopsané stránky a pokusit se promyslet náplň nových kapitol. Zdá se, že těch zastavení a zamýšlení nad jednotlivými kapitolami psaných osudů bývá do tzv. kulatých či tradičních životních vrcholů tolik, že jubilantům již nepřipadá takové zamýšlení jako něco neobyčejného anebo dokonce těžkého. A už dávno není třeba se zastavovat při dokončené padesátce a šedesátce o nic více a déle než kdysi. Bylo by předčasné bilancovat tam, kde se ještě nekončí, kde úroda vědeckého ovoce stále ještě dozrává.

To v plné míře platí o Františku Hejlovi. Snad málokdo z nás, jeho nejbližších přátel a spolupracovníků, se musel a mohl už dříve a tak často zamýšlet a rozhodovat při dokončování a zahajování jednotlivých kapitol životní knihy, jak to činil právě on. A zřejmě právě proto, když si před deseti lety musel na svém stolním kalendáři otáčet list s datem 16. března, když mu jeho nejbližší doma připomínali dojití do cíle první poloviny věku, dovolil nám jubilant všimnout si jeho výročí především jako příležitosti vnést kalendářní předjaří do podvečerního přátelského posezení na katedře. Mladý padesátník žil přítomnosti a budoucnosti. A žije tak i nyní po deseti letech.

Šedesátka není pro vysokoškolského učitele koncem, nýbrž signálem, upozorňujícím na rysující se cíl knihy života. Za nás za všechny, kteří se v tomto sborníku scházíme a kteří i na jiném místě vzpomínáme Hejlovo výročí, si myslíme, že do závěrečného finiše životního maratónu má F. Hejl ještě daleko, takže na definitivní bilancování má ještě stále dosti času. Budiž nám však dovoleno upozornit předběžně u příležitosti tradičního životního jubilea na to, že kapitoly jeho knihy života se píší nadále ve vytyčeném směru a bez změny rukopisu. Budiž nám dále dovoleno poznamenat, že jeho kniha života není jen materiálem pro tolikrát vyžadované curriculum vitae, ale že svou ústřední postavou a jejími životními osudy poskytuje náměty romanopiscům i historikovi. Její hrdina, zrozený do dějin

mladé československé republiky, do třídních zápasů o směr vývoje tohoto státu, vyrůstal v rolnicko-dělnické rodině chudého, ale krásného okraje Českomoravské vysočiny. Rodné Kněževísko zformovalo v mladém, na tvrdou práci naučeném chlapci takové sociální citění a uvědomění, které ukazovalo cestu života v nastávajících chvílích jeho vlasti. Blízké Boskovice zase prostředkovaly mladému studentovi poznání kultury a vědy v rozsahu, který dovoľoval rozvíjet zájem o společnost i o přírodu nebo techniku. Jenže po maturitě na boskovickém gymnasiu (1940) byly brány vysokých škol již zavřeny.

„Totální nasazení“ zavedlo Františka Hejla nejdříve do Vídně, pak až daleko na západ do Štrasburku a nakonec do slovenské Dubnice nad Váhom. Tam, ještě před zazněním signálů banskobystriického vysilače, volajícího do boje proti okupantům a kolaborantům, začal psát jednu ze svých vrcholných kapitol knihy života: dne 29. srpna 1944 se stal ve Sklabíně u Martina partyzánem. Účastnil se Slovenského národního povstání i dalších bojů po říjnu 1944. Kulometčík, velitel čety a pak komisař praporu známé brigády Jana Žižky — taková je, stručně shrnuta, bilance posledních 8 či 9 měsíců závěru druhé světové války života jednoho z mladých Čechů na slovenské půdě. Už dávno stoupenec ideje slovanské solidarity, zkušenostmi totálního nasazení připravený k internacionalismu, od 29. září 1944 člen Komunistické strany Slovenska, mohl František Hejl aktivně přispět k prohloubení těchto idejí: stal se, aniž si to uvědomoval, příkladem uplatnění socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu. Tam na Slovensku poznal tolik dobrých a statečných lidí a uzavřel přátelství s mnoha svými spolubojovníky: byl mezi nimi i V. I. Klokov.

V májových dnech 1945 se vracel do rodné obce Kněževíska jeden z hrdinů, který však chtěl v osvobozené a snad již opravdu demokratické vlasti začínat bez glorioly hrdinství a bez nároků na zhodnocení tohoto hrdinství. Dramatické závěr druhé světové války a osvobozenického boje obou našich národů doslova nutil k zájmu o hlubší pochopení vnitřních vývojových sil národů a celého lidstva. A tak v létě 1945 přichází do Brna na filozofickou fakultu životně vyzrálý mladý muž. Cesta jej vede na historii — k J. Macůrkovi. Přední znalec slovanských národů, prof. Josef Macůrek, zapaloval v té době nejednoho z tehdejších stovek poválečných posluchačů učitelského dějepisu. František Hejl se stal jedním z nejvíce zapálených. Znovu připomeňme, že byl mezi námi tehdy životně nejvíce vyzrálý. Stal se proto duší organizace mladých komunistů z fakulty a celé univerzity. A stal se brzy pomocnou vědeckou silou v Macůrkově semináři a ještě před ukončením svých studií i asistentem. Na jeho doporučení posílal Macůrek některé z nás již v letech 1946—1947 na studia do slovanských států, a tak napomáhal F. Hejl nepřímou přípravě později známých seminářů plných teoretických diskusí zejména o sociálně ekonomických otázkách 15.—17. století.

Snad právě ještě čerstvé prožitky ze Slovenska vedly Františka Hejla nejdříve ke studiu česko-slovenských vztahů 16.—18. století (státní práce z roku 1947). Aktuální potřeba stého výročí revolučního roku nutila začínajícího vysokoškolského učitele k zájmu o studium revolučních zápasů našeho národa v období „jara národů“ a zejména pak průběhu kroměříž-

ského sněmu z podzimu 1848 a jara 1849, na němž se mimo jiné stýkaly a potýkaly zájmy české a polské politiky. Spisek o roku 1848, který tehdy připravili F. Hejl a F. Jordán, byl svého druhu prvotinou jubilanta a zároveň jeho vědeckým krédem.

To už měl za sebou další důležitý mezník svého života a celé společnosti: a ani tehdy v únoru 1948 a v následujících měsících nemohl F. Hejl zůstat stranou. Přijímal a plnil svěřené úkoly stranické a služební s náročností a také s mimořádnou citlivostí jemu tolik vlastní. Přeměna vysoké školy na skutečně socialistickou instituci, příprava nového obsahu studia historie jako nástroje poznávání a konání — to vše byly tehdy složité organizační a vědecké úkoly, které prováděli povětšinou příslušníci generace narozené v letech 1920—1926. A Hejl byl tehdy opět motorem chodu těchto změn. Na krátký čas se mohl věnovat naplno opět studiu. Jako stipendista polské vlády studoval ve školním roce 1949—1950 na Univerzitě B. Bieruta ve Vratislavi. Tam v semináři profesora K. Małeczyńskiego připravoval svou disertační práci o Horním Slezsku a z oblasti česko-polských vztahů 16.—17. století. Tam ve Vratislavi se spřátelil s mnohými mladými polskými adepty historické vědy: byl mezi nimi i Roman Heck.

Ale ani Vratislav nerozhodla o dalším či definitivním zaměření studia a zájmu F. Hejla. Přestavba studia historie a její výuka si doslova vynucovala, aby učitelé přednášeli podle okamžité potřeby dějiny různých národů a v různých obdobích. Hejl se nadchl pro dějiny východních Slovanů a Ruska, přičemž brzy potom věnoval zvláštní pozornost Ukrajin-
cům, zahraničnímu obchodu Polska a Uher, mezinárodním vztahům vůči Rusku a pod. A byl schopen přispět k poznání i nejnovějšího úseku dějin svého národa, své vlasti a lidstva. Aktivní účast ve Slovenském povstání jej přivedla k sepsání některých úseků této epopeje národních dějin Slováků a Čechů. Osobní poznávání rozhodujícího významu účasti Sovětského svazu v boji proti fašismu a v jeho konečné porážce jej opravňuje vyjádřit své credo o revolučním završení druhé světové války dokonce v samostatné knize.

Vlastní vědecký zájem, dosavadní životní zkušenosti i vliv univerzitních učitelů, zvláště Josefa Macúrka, přiváděly Františka Hejla od počátku jeho vědecké a pedagogické dráhy k významným problémům slovanských dějin období feudalismu. Vždy jej přitahovala temata odborně i společensky závažná; jako historik obecných dějin se nevyhýbal ani otázkám historie národní, často se zamýšlel i nad stavem a úrovní výuky jako východiskem i cílem vědeckého poznávání minulosti a základním předpokladem rozvíjení historického vědomí společnosti. Proto patří k charakteristickým rysům dosavadního jubilantova vědeckého díla jeho mnohostrannost, obsahová rozmanitost a široký chronologický rámec prací, jimiž obohatil historické poznání.

Počínaje disertační prací *Horní Slezsko v 17. století. Příspěvek k dějinám hospodářským, politickým, kulturním a sociálním* (1952), věnoval se František Hejl studiu vzájemných styků a vztahů mezi slovanskými národy i jejich neslovanskými sousedy. Kromě habsburské politiky, včetně jejího širšího politického a diplomatického pozadí ve střední a východní Evropě, již se zabýval ve studiích *Politika Vatikánu, Habsburků a pol-*

ského magnátstva v letech ukrajinského národně osvobozovacího boje 1648—1654 (1955) a *Od česko-polské státní smlouvy k habsbursko-vasovskému dynastickému paktu* (1959), jej zaujal národně osvobozenecý boj Ukrajiny za povstání Bohdana Chmelnického. U příležitosti 300. výročí Perejaslavské rady publikoval jak výsledky studia historiografie tohoto problému pod titulem *300. výročí opětného sjednocení Ukrajiny s Ruskem a současná polská historiografie* (1956), tak také výsledky vlastní heuristiky v evropských archivech ve studii *Vizvol'na borot'ba ukrajins'koho narodu v persij polovyni XVII st. ta polityka Vatikana* (1956). O vzájemných vztazích našeho a ukrajinského národa v minulosti pojednal v práci *K problematice studia česko-ukrajinských vztahů za obrození koncem 18. století a v první polovině 19. století* (1966), vydané o rok později rovněž v ukrajinském jazyce.

Pozorně sledoval a sleduje prof. František Hejl vývoj sovětské historické vědy. O jejich nejvýznamnějších dílech z oboru dějin feudalismu pravidelně referoval v našem odborném tisku. Podílel se rovněž na překladu 3. a 4. svazku sovětských *Dějin světa* (1961, 1962). Soustavné studium ruských dějin, konkrétně období 15.—17. století, přivedlo F. Hejla k účasti na zpracování dvou velice potřebných publikací. Spolu s D. Krandžalovem a J. Vávrou připravil výběr základních dokumentů z dějin Ruska a z historie česko-ruských styků do 18. století *Dějiny Sovětského svazu a čecoslovensko-sovětských vztahů v dokumentech I* (1963) a pro akademickou syntézu *Dějiny SSSR od nejstarších dob do Velké říjnové socialistické revoluce* (1977) zpracoval období od poloviny 15. století do konce 16. století, kdy kulminoval proces obnovy ruské státnosti. Slavistický charakter mají i další jubilantovy studie a články, např. *Vizantijskoje posolstvo v Velikuju Moraviju na političeskom fone togdašnej Jevropy* (1965), *Představy o společném původu Slovanů v období polského humanismu* (1970), *Humanistické názory o původu a vztazích mezi slovanskými národy* (1975) aj. V oblasti moderních dějin je z hlediska věcného i metodického závažným příspěvkem k poznání vzájemných kontaktů mezi slovanskými národy článek *Bulharští studenti v Brně* (1975), neomezující se pouze na úzce školskou a kulturní problematiku.

Organickou součástí historické slavistiky je v pojetí Františka Hejla taktéž zkoumání stavu a možností dalšího rozvoje této disciplíny. Zabýval se těmito otázkami v článcích *Izučeniye istorii vostočnych Slavjan, Rossii i SSSR* (1973), *Současný stav studia a výuky dějin národů SSSR na katedrách historie a dějepisu čs. univerzit* (1975) a *Problemy istorii SSSR perioda feodalizma v istoriografii ČSSR*, publikovaných u nás i v Sovětském svazu. Z jeho iniciativy a za jeho redakce vyšly dva svazky speciální edice *Otázky dějin střední a východní Evropy. Centralis atque orientalis Europae studia historica* (1972, 1975) a dvě příručky *Materiálu k dějinám střední, východní a jihovýchodní Evropy*, shrnující výsledky konference o úkolech historiografie střední, východní a jihovýchodní Evropy v období socialistické integrace (1973) a o významu studia dějin SSSR, KSSR, dějin vzniku a rozvoje světové socialistické soustavy a světa po r. 1945 ve výuce dějepisu na filozofických a pedagogických fakultách čecoslovenských vysokých škol (1974), jejichž pořadatelem byla katedra historie a etnografie.

Samostatný okruh badatelské a publikační činnosti F. Hejla představují hospodářské styky a obchodní vazby ve střední Evropě a místo našich zemí v systému evropského pozemního obchodu v období pozdního feudalismu. Po článku upozorňujícím na význam krakovského archivu pro poznání těchto jevů, *Městský archiv v Krakově a jeho význam pro studium česko-polských a slovensko (uhersko)-polských vztahů od konce 15. do konce 18. století* (1960), zveřejnil výsledky podrobné analýzy krakovských register starého cla a tricesimálních register některých východoslovenských měst ve studiích *Český obchod na krakovském trhu po Bílé hoře* (1962), *Východoslovenská města a jejich místo ve struktuře středoevropských obchodních vztahů v období rozvíteného a pozdního feudalismu* (1973) a v článku *Místo Moravy ve vytvoření středoevropské obchodní vazby* (1972).

Jako aktivní bojovník proti fašismu a účastník Slovenského národní povstání si František Hejl často kladl otázku, jak se dostal fašismus v Evropě k moci, jaké je místo SNP v historii obou našich národů a v čem spočívá jeho význam. Dokladem toho jsou články a studie: *Pomoc Jiřího Dimitrova československému lidu proti nebezpečí fašistické agrese a v rozvoji jeho národně osvobozenického boje* (1973), *K účasti francouzských partyzánů v bojích SNP* (1961), *Slovenské národní povstání v dějinách našich národů* (1974), *K otázce ideologie a praxe klerofašismu na Slovensku* (1975), *Teorie a praxe slovenského klérofašismu* (1977), *Vliv SNP na formování společenského vědomí v českých zemích* (1977). Vztahem českého a slovenského národa ve složité situaci druhé světové války a boje s fašistickým nebezpečím se zabývají práce *Národnostní otázka v programu KSČ za druhé světové války* (1974) a *Řešení národnostní otázky v Československu v letech 1944—1945* (1977, spolu s J. Kolečkou). Shrnutí jubilantových poznatků a teoretických závěrů přináší samostatná publikace *Revoluční završení národně osvobozenického boje za druhé světové války* (1978), připravená k VIII. mezinárodnímu sjezdu slavistů v Záhřebu.

Nemalou práci vykonal František Hejl rovněž jako redaktor celé řady významných monografií a sborníků. Kromě již připomenutých dlužno uvést ještě alespoň *Universitas Brunensis 1919—1969* (spolu s O. Borůvkou, J. Macůrkem a J. Sajnerem), *Jiří Dimitrov a současnost* (1973), *Slavica na Univerzitě J. E. Purkyně v Brně* (1973, spolu s M. Kopeckým, A. Lamprechtem, R. Večerkou, J. Veselým, A. Závodským a I. Dorovským), *Přehled dějin československo-sovětských vztahů v údobí 1917 až 1939* (1975), *Československo-sovětské vztahy jako faktor mezinárodní politiky 1917—1970* (1975), *Brno - Plovdiv I* (1975), *Formování a rozvíjení sdruženstva socialistických stran* (1976), *Vznik a rozvoj společenství socialistických zemí* (1977, spolu s J. Poulíkem a V. Pešou), *Ročenka UJEP 1968—1975* (1978, v. 1976).

Základní životopisná data (jmenování docentem a profesorem) i bibliografické údaje F. Hejla od druhé poloviny 50. let, známé z biograficko-bibliografického slovníku *Československé práce o jazyce, dějinách a kultuře slovanských národů od r. 1790* (Praha 1972, str. 153—154) a z knihy *Slavica na Univerzitě J. E. Purkyně v Brně* (Brno 1973, str. 170—171), zdaleka nemohou vyjádřit celkovou jubilantovu činnost, kterou vykonával a řídil nebo i nadále řídí jako vedoucí katedry, jako prorektor Univerzity J. E. Purkyně, jako místopředseda kolegia historie ČSAV, jako funkcionář

mnoha různých komisí ministerstva školství, Československé akademie věd a Historické společnosti nebo i Socialistické akademie věd. A nezapomínáme na jeho rozsáhlou výchovnou činnost, k níž se hlásí a za ni díky skládá několik desítek žáků, nyní již samostatných vysokoškolských učitelů a vědeckých pracovníků: však jsou také někteří z nich zastoupeni v tomto sborníku.

R. Fišer - J. Kolejka

BIBLIOGRAFIE PRACÍ FRANTIŠKA HEJLA (1948—1979)

Dílčí bibliografické údaje o pracích prof. Františka Hejla byly dosud uveřejněny v následujících publikacích:

F. Jordán, F. Hejl, *Historické katedry*, in: *Vám poděkování a lásku Vám*, Praha 1960, s. 220—234; M. Rejnuš, *Vědecká práce na katedře dějin SSSR, střední a jihovýchodní Evropy filosofické fakulty v Brně*, in: *Brno v minulosti a dnes I*, Brno 1959, s. 213 n.; *Ročenka brněnské university*, Brno 1964, s. 71 n.; *Ročenka brněnské university 1964—1968*, Brno 1968, s. 422 n.; *Universitas Brunensis 1919—1969*, Brno 1969, s. 114—117, 125—126; *Československé práce o jazyce, dějinách a kultuře slovanských národů od r. 1760*, Praha 1972, s. 153—154, 253, 292, 494; *Slavica na Univerzitě J. E. Purkyně v Brně*, Brno 1973, s. 170—171; *Ročenka Univerzity J. E. Purkyně 1968—1975*, Brno 1976, s. 695—697.

Soupis užitých zkratk:

- ČMM — Časopis Matice moravské
- HČ — Historický časopis SAV
- SbMM — Sborník Matice moravské (1959—1967 místo ČMM)
- SlPř — Slovanský přehled
- SPFFBU — Sborník prací filozofické fakulty brněnské university
- Sl Sb. — Slezský sborník
- SVh — Sovětská věda — historie
- VVM — Vlastivědný věstník moravský

1948

¹ *Revoluční rok 1848. Historická skica k 100. výročí revoluce*, Kroměříž 1948 (spolu s F. Jordánem).

² *Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci*, 1946, II. svazek, rec. ČMM 1948, roč. 68, s. 418—419.

- ³ Instalace výstavy v Kroměříži ke stému výročí revolučního roku 1848. Část: Od francouzské revoluce k roku 1848. Revoluce 1848 a její průběh v Evropě, Kroměříž 1948.

1950

- ⁴ K 530. výročí bitvy na Vítkově, Rovnost, 16. 7. 1950.
⁵ J. Macůrek, *Rok 1848 a Morava*, Brno 1948, rec. ČMM 1950, roč. 59, s. 148–151.

1952

- ⁶ *Horní Slezsko v 17. století. Příspěvek k dějinám hospodářským, politickým, kulturním a sociálním*, Brno 1952, rkp. 255 s. + 100 s. příloh.
⁷ *Postavy ruské a sovětské vědy. B. D. Grekov sedmdesátníkem*, SVh, roč. 2, 1952, seš. 3, s. 371.
⁸ *K návštěvě významného sovětského historika I. M. Klimova v Brně*, ČMM 1952, roč. 71, s. 186–191.
⁹ V. Koroljuk, *Slavný obhájce družby národů*, SVh, roč. 2, 1952, seš. 4, s. 501.
¹⁰ B. D. Grekov, *Geneze feudalismu v Rusku ve světle učení J. V. Stalina o základně a nadvětvě*, ČMM, roč. 71, 1952, s. 199–216 (překlad).
¹¹ B. D. Grekov, *Kyjevská Rus*, Praha 1954 (viz č. 10).

1953

- ¹² *Diplomové práce z oboru historie na filosofické fakultě brněnské university*, SVh, roč. 3, 1953, seš. 5, s. 742–743.
¹³ *Voprosy istorii 1952, číslo 7–9* (polonica), rec. SVh, roč. 3, 1953, seš. 3, s. 417–419.
¹⁴ *Voprosy istorii 1952, číslo 7–9*, rec. SVh, roč. 3, 1953, seš. 3, s. 407–409.
¹⁵ F. Poljanskij, *Závažné nedostatky v knize o dějinách ruské manufaktury*, SVh, roč. 3, 1953, seš. 1, s. 118–124 (red.).

1954

- ¹⁶ *Voprosy istorii 1953, číslo 7*, rec. SVh, roč. 4, 1954, seš. 1, s. 122–127.

1955

- ¹⁷ *Politika Vatikánu, Habsburků a polského magnátstva v letech ukrajinského národně osvobozenického boje*, in: *Věčná družba*, Praha 1955, s. 115–151.
¹⁸ V. D. Koroljuk, *Russkaja diplomatija i podgotovka vstuplenija Reči Pospolitej v severnuju vojnu*, Učenyje zapiski Instituta slavjanovedenija, T. VIII, Moskva 1953, rec. SVh, roč. 5, 1955, seš. 2, s. 280–282.
¹⁹ *Celostátní konference k 50. výročí první ruské revoluce 1905–1907*, ČMM, roč. 74, 1955, s. 318–321.

1956

- ²⁰ *K některým problémům dějin Slezska v 17. století*, in: *K otázkám dějin Slezska*, Publikace Slezského studijního ústavu, sv. 14, Ostrava 1956, s. 90–96.
- ²¹ *Vizvoľna borobta ukrajins'koho narodu v peršij poloviny XVII st. i politika Vatikanu ta Habsburgiv*, Naukovi zapysky, T. VII, Kyjiv 1956, s. 238–252.
- ²² *300. výročí opětného sjednocení Ukrajiny s Ruskem a současná polská historiografie*, SPFFBU, řada historická, C 3, Brno 1956, s. 171–182.

1959

- ²³ *Od česko-polské státní smlouvy k habsbursko-vasovskému dynastickému paktu (1589–1613)*, in: SPFFBU, řada historická, C 6, Brno 1959, s. 39–54.
- ²⁴ *Závažná studie o vztazích Čechů a Slováků*, Rovnost 20. 1. 1959, s. 4.

1960

- ²⁵ *Z historie přátelství s východními Slovany*, Věda a život, 1960, č. 2, s. 82–85.
- ²⁶ *Z boje za svobodu*, in: *Vám poděkování a lásku Vám. Filosofická fakulta v Brně k 15. výročí osvobození ČSR Sovětskou armádou*, Praha 1960, s. 13–40.
- ²⁷ *Historické katedry 1945–1960*, in: *Vám poděkování a lásku Vám*, Praha 1960, s. 220 až 235 (spolu s F. Jordánem).
- ²⁸ *Z činnosti pobočky ČsHS v Brně*, Zprávy Československé historické společnosti, III, 1960, č. 1–2, s. 89–92.
- ²⁹ *K účasti francouzských partyzánů v bojích Slovenského národního povstání*, SbMM, roč. 79, 1960, s. 148–156.
- ³⁰ *Městský archiv v Krakově a jeho význam pro studium českopolských a slovensko (uhersko)-polských vztahů od konce 15. do konce 18. století*, SbMM, roč. 79, 1960, s. 288–290.
- ³¹ *Dějiny světa*, Praha 1960, rejstřík ke III. svazku, s. 855–889.
- ³² *Dějiny světa*, III. svazek, Praha 1960, kapitoly XLV–XLIX, s. 721–844 (překlad).

1961

- ³³ *Za další rozvoj práce na dějinách KSČ v Jihomoravském kraji*, in: *Čtyřicet let KSČ – čtyřicet let práce a bojů za vítězství socialismu. Materiály z vědecké konference*, Brno 1961, s. 171–174.
- ³⁴ *Čtyřicet let KSČ – čtyřicet let práce a bojů za vítězství socialismu* (zahajovací projev vědecké konference), in: *Čtyřicet let KSČ – čtyřicet let práce a bojů za vítězství socialismu*, Brno 1961, s. 8–10.
- ³⁵ *Dějiny světa*, IV. svazek, Praha 1961, kapitoly XVI–XVIII, s. 409–465 (překlad).
- ³⁶ *K šedesátinám prof. dr. Josefa Macůrka*, SbMM, roč. 80, 1961, s. 309–313.
- ³⁷ *Cestou ke straně*, U 61, roč. 4, č. 12–13, s. 3.

1962

- ³⁸ *Z práce katedry dějin SSSR, střední a jihovýchodní Evropy*, U 62, roč. 5, č. 10, s. 2.
- ³⁹ *Český obchod na krakovském trhu po Bílé hoře*, in: SPFFBU, řada historická, C 8, Brno 1962, s. 228–250.
- ⁴⁰ *U kyjevských přátel*, U 62, roč. 5, č. 12, s. 1–4.

1963

- ⁴¹ *Dějiny Sovětského svazu a československo-sovětských vztahů v dokumentech, díl I. (Od nejstarších dob do konce XVIII. století)*, Praha 1963, 583 s. (uspořádali, úvodem a poznámkami opatřili D. Krandžalov, F. Hejl, J. Vávra).
- ⁴² *Do druhého roku družby*, U 63, roč. 6, č. 14, s. 1.

1964

- ⁴³ J. Polišenský, *Otázky studia obecných dějin II*, in: SPFFBU, řada historická, C 10, Brno 1964, s. 161–162.
- ⁴⁴ *Dokumenty Bohdana Chmel'nyč'kého 1648–1657*, Kyjiv 1961, in: SPFFBU, řada historická, C 11, Brno 1964, s. 213–216.

1965

- ⁴⁵ *Češi a Poláci v minulosti I*, Praha 1964, rec. Věda a život 1965, č. 2, s. 111.
- ⁴⁶ *Nad návrhem nového zákona o vysokých školách*, U 65, roč. 8, č. 3, s. 1–2.
- ⁴⁷ *Rozhovor „K otázkám SNP“ redaktora J. Valentiniho*, Pravda, 24. 3. 1965, s. 3.
- ⁴⁸ *Dvacet let*, U 65, roč. 8, č. 10–11, s. 1 (spolu s T. Martincem).
- ⁴⁹ *Jen díky Bratislavě. K návštěvě rektora Kyjevské státní university T. H. Ševčenko Ivana Trofimoviče Švece*, U 65, roč. 8, č. 12–13, s. 3.
- ⁵⁰ *Vizantijskoje posolstvo v Velikuju Moraviju na političeskom fone togdašnej Jevropy*, in: *Magna Moravia*, Spisy FFBU, č. 102, Praha 1965, s. 85–119.
- ⁵¹ *Práce University Jana Evangelisty Purkyně v letech 1960 až 1964*, in: Ročenka UJEP 1964, Brno 1965, s. 7–33.

1966

- ⁵² *K jubileu prof. Josefa Macúrka*, Rovnost 31. 3. 1966, s. 3.
- ⁵³ *65 let prof. Josefa Macúrka*, Svobodné slovo, 31. 3. 1966, s. 6.
- ⁵⁴ *Pravo na zrelost* (rozhovor s prof. Haňkou a prof. Hejlem), Sovetskaja Rossija, 1966, č. 139, 16. 6. 1966, s. 3.
- ⁵⁵ *K problematice studia česko-ukrajinských vztahů za obrození (koncem 18. a v první polovině 19. století)*, in: *Sborník družby pěti bratrských universit – Kyjev, Krakov, Debrecín, Bratislava, Brno*, Praha 1966, s. 154–168.

1967

- ⁵⁶ *Jan Řehoř Mendl* (zahájení konference Genetics in Ophthalmology, Brno 1966), in: *Acta Facultatis Medicinae Universitatis Brunensis*, č. 25, 1967, s. 11–12.
- ⁵⁷ *Dokumenty ob osvoboditeľnoj vojne ukrajinskogo naroda 1648–1654 gg* (Sostaviteli: A. Z. Baravoj, I. L. Butič, A. U. Katienko), Kyjev 1965, rec. in: SPFFBU, řada historická, C 14, Brno 1967, s. 158–160.
- ⁵⁸ *K probleme izučenijsja češko-ukrajinskich otnošenij v period nacionalnogo vozrožděnijsja*, in: *Bratislava, Brno, Debrecen, Krakov, Kyjiv – Družba bratskich universitetov*, Kyjiv 1967, s. 113–131.
- ⁵⁹ I. D. Izajevyč, *J. A. Komenský a Ukrajina*, rec. SLPř 1967, č. 6, s. 374.

1968

- ⁶⁰ *Padesát let university v Brně*, rozhlasová relace 8. 10. 1968.
⁶¹ *Tradice 17. listopadu a dnešek*, Volná tribuna TV jižní Morava, 16. 11. 1968.
⁶² *Materiály z konference o studiu a výuce dějin střední a jihovýchodní Evropy* (red. spolu s J. Kolejkou), Brno 1968.
⁶³ *K problematice vzniku mnohonárodních států ve střední Evropě*, in: *Materiály z konference o studiu a výuce dějin střední a jihovýchodní Evropy*, Brno 1968, s. 35–43.

1969

- ⁶⁴ *Universitas Brunensis 1919–1969*, Brno 1969, 418 s. (redigoval spolu s O. Borůvkou, J. Macůrkem a J. Sajnerem).
⁶⁵ *Historiographie dans les années 1945–1968*, in: *Universitas Brunensis 1919–1969*, Brno 1969, s. 105–126.
⁶⁶ *Z análů Almae Matris Brunensis*, *Práce*, 25. 00. 1969, s. 1–2.
⁶⁷ *Ročenka brněnské university 1964–1968*, Brno 1969 (uspořádal a redigoval).
⁶⁸ *Z práce university v letech 1964–1968*, in: *Ročenka . . . 1969*, s. 15–28.
⁶⁹ *Za profesorem Josefem Kabrdou*, in: *Ročenka . . .*, Brno 1969, s. 39–42.
⁷⁰ *Katedra dějin střední, jihovýchodní a východní Evropy*, in: *Ročenka . . .*, Brno 1969, s. 422–427.
⁷¹ *Studium dějin národů střední, jihovýchodní a východní Evropy na brněnské universitě*, *SIPř* 1969, č. 3, s. 169–174.
⁷² *Čestní doktoři naší Almae matris*, *Universitas* 1969, č. 3, s. 68–74.

1970

- ⁷³ *Nad novými polskými Dějinami Československa*, *Práce*, 29. 1. 1970, s. 6.
⁷⁴ *Zemřel doc. PhDr. Zd. Konečný*, *Práce*, 18. 8. 1970, s. 3.
⁷⁵ *Za docentem Zdeňkem Konečným*, *Rovnost*, 19. 8. 1970, s. 5.
⁷⁶ *K problematice vymezení obsahu a poměru historické slavistiky a dějin slavistiky*, in: *VI. mezinárodní sjezd slavistů v Praze 1968. Akta sjezdu*, Praha 1970, s. 532.
⁷⁷ *Představy o společném původu Slovanů v období polského humanismu*, in: *VI. mezinárodní sjezd slavistů v Praze 1968, Akta sjezdu 2*, Praha 1970, s. 547–548.
⁷⁸ *Epitaf piší přátelé . . .*, *Universitas*, roč. 3, 1970, č. 4, s. 65–69.
⁷⁹ *Příprava světového kongresu slavistů* (rozhovor zaznamenal Miroslav Tmý), *Rovnost*, 15. 12. 1970, s. 8.
⁸⁰ *In memoriam docenta Zdeňka Konečného* (6. 3. 1929 – 15. 8. 1970), *SIPř*, 1970, č. 6, s. 463–466.

1971

- ⁸¹ *O socialistickou spolupráci*, *Rovnost*, 16. 1. 1971, s. 3.
⁸² *70 let profesora PhDr. Josefa Macůrka*, *Universitas*, roč. 4, 1971, č. 2, s. 108–111.
⁸³ *Komunisté v boji za řešení slovenské otázky za druhé světové války* (vydal MěstV KSČ, Poradna a studovna marxismu-leninismu), Brno 1971, 17 s.
⁸⁴ *K sedmdesátým narozeninám profesora Josefa Macůrka*, *ČMMM*, roč. 90, 1971, č. 1–2, s. 3–9.

1972

- ⁸⁵ *Otázky dějin střední a východní Evropy. Europae Centralis atque Orientalis Studia Historica I*, Brno 1972, 377 s. (red. spolu s J. Kolejkou).

- ⁸⁶ *K sedmdesátým narozeninám profesora Josefa Macůrka*, in: *Otázky dějin... I*, Brno 1972, s. 7–12.
- ⁸⁷ *Bibliografie prací profesora Josefa Macůrka za léta 1960–1970*, in: *Otázky dějin... I*, Brno 1972, s. 13–17.
- ⁸⁸ *Socialistická integrace a některé úkoly současné marxistické historiografie*, Universitas, roč. 5, 1972, č. 3, s. 11–20.
- ⁸⁹ *Odešel...*, Rovnost, 13. 10. 1972, s. 3.
- ⁹⁰ *K úmrtí významné polské historičky*, Rudé právo, 24. 10. 1972, s. 2.
- ⁹¹ *Zasedala československo-sovětská komise historiků*, Universitas, roč. 5, 1972, č. 6, s. 47–53.
- ⁹² *Místo Moravy ve vytvoření středoevropské obchodní vazby*, ČMM, roč. 91, 1972, č. 1–2, s. 81–82.
- ⁹³ *III. společné zasedání československé a sovětské části komise historiků CSSR a SSSR*, SIFř, 1972, č. 6, s. 520–526.

1973

- ⁹⁴ *In memoriam profesorky Evy Maleczyňské* (31. 5. 1900 – 19. 10. 1972), SlSb, roč. 71, 1973, č. 1, s. 76–77.
- ⁹⁵ *Úkoly historiografie střední, východní a jihovýchodní Evropy v období socialistické integrace*, Brno 1973, 173 s. (sestavil a připravil k vydání spolu s R. Fišerem, J. Kolejkou a R. Pražákem).
- ⁹⁶ *Socialistická integrace a některé úkoly současné marxistické historiografie*, in: *Úkoly historiografie...*, Brno 1973, s. 1–2, 4–12.
- ⁹⁷ *Ještě k otázce národních a obecných dějin*, in: *Úkoly historiografie...*, Brno 1973, s. 133–134 (diskusní vystoupení).
- ⁹⁸ *Výklad národních a obecných dějin a prohloubení leninsko-marxistického poslání historické vědy*, in: *Úkoly historiografie...*, Brno 1973, s. 139–140 (diskusní vystoupení).
- ⁹⁹ *Několik poznámek k otázce Západu a Východu*, in: *Úkoly historiografie...*, Brno 1973, s. 150–152 (diskusní vystoupení).
- ¹⁰⁰ *Závěrečné slovo diskuse a konference*, in: *Úkoly historiografie...*, Brno 1973, s. 169–171.
- ¹⁰¹ *Izučeniye istorii vostočnyh slavjan, Rossii i SSSR*, Istorija SSSR, 1973, č. 3, s. 187–189.
- ¹⁰² *O vědeckém výzkumu a pedagogické práci*, Universitas, roč. 6, č. 3, s. 19–23.
- ¹⁰³ *Jiří Dimitrov a současnost*, Brno 1973, 164 s. (redigoval).
- ¹⁰⁴ *Pomoc Jiřího Dimitrova československému lidu proti nebezpečí fašistické agrese a v rozvoji jeho národně osvobozenického boje*, in: *Jiří Dimitrov a současnost*, Brno 1973, s. 90–101.
- ¹⁰⁵ *Humanistické názory o původu a vztazích mezi slovanskými národy*, in: VII. międzynarodowy kongres slawistów w Warszawie 1973. Streszczenia referatów i komunikatów, Warszawa 1973, s. 1004–1006.
- ¹⁰⁶ *Vysoké nároky na výuku*, Rovnost, 8. 8. 1973, s. 1 a 5.
- ¹⁰⁷ *Eryka Lassoty i Wilhelma Beauplana opisy Ukrainy* (red. Zbigniew Wójcik), Warszawa 1972, rec. SIFř, 1973, č. 4, s. 321–323.
- ¹⁰⁸ *Zasedání komise historiků ČSSR a SSSR*, HČ, 1973, č. 2, s. 323–328.
- ¹⁰⁹ *Východoslovenská města a jejich místo ve struktuře středoevropských obchodních vztahů v období rozvíteného a pozdního feudalismu*, HČ, 1973, č. 3, s. 397–407.
- ¹¹⁰ *Zamyšlení nad Říjnem*, Brněnský večerník, 1973, č. 221, s. 2.
- ¹¹¹ *Medaile kyjevskému historikovi*, Rovnost, 10. 11. 1973, s. 1.
- ¹¹² *K třicátému výročí československo-sovětské smlouvy*, Věda a život, 1973, č. 12, s. 705–706.
- ¹¹³ *Slavica na Universitě J. E. Purkyně v Brně*, Spisy FFUJEP, č. 187, Brno 1973, 303 s. (red. spolu s M. Kopeckým, A. Lamprechtem, R. Večerkou, J. Veselým, A. Závodským a I. Dorovským).
- ¹¹⁴ *Úvodní slovo*, in: *Slavica...*, Brno 1933, s. 15–16.
- ¹¹⁵ *Dějiny slovanských národů*, in: *Slavica...*, Brno 1973, s. 107–114.

- 116 *František Jordán* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 191–192.
 117 *Alena Jeřábková* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 190.
 118 *Josef Kabrda* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 192–195.
 119 *Josef Kolečka* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 198–199.
 120 *Josef Macůrek* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 209–212.
 121 *Richard Pražák* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 227–228.
 122 *Miloš Rejnuš* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 230.
 123 *Jaroslav Sýkora* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 237.
 124 *Josef Válka* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 249–250.
 125 *Jana Vignatiová* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 254.
 126 *Bedřich Čerešňák* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 262–263.
 127 *Sáša Dušková* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 161.
 128 *Rudolf Fišer* (medailón), in: *Slavica ...*, Brno 1973, s. 161.

1974

- 129 *Studium dějin národů SSSR a dějin světa u nás*, Universitas, roč. 7, 1974, č. 1, s. 73–76.
 130 *Přední kyjevský historik na naší universitě*, Universitas, roč. 7, 1974, č. 1, s. 84–85.
 131 *Padesátiny předního brněnského historika*, Rovnost, 7. 3. 1974, s. 5.
 132 *Teoretické a ideové principy výchovy mladých etnografů a folkloristů*, in: *Tradice lidové kultury v životě socialistické společnosti*, Brno 1974, s. 32–36.
 133 *Národnostní otázka v programu KSC za druhé světové války*, in: *Padesát vítězných let*, Spisy FFUJEP, č. 186, Brno 1973, s. 65–82.
 134 *M. Loos, Dualist Heresy in the Middle Ages*, s. 397, Praha 1974 (recenzoval).
 135 *Bojovou cestou. Slovenské národní povstání v dějinách Čechů a Slováků*, Okresní kulturní středisko v Komárně, Komárno 1974, 8 s.
 136 *Místo a význam Slovenského národního povstání v dějinách našich národů*, Universitas, roč. 8, 1974, č. 4, s. 3–13.
 137 *Slovenské národní povstání a dnešek*, Brněnský večerník, 17. a 18. 9. 1974, s. 2.
 138 *Slovenské národní povstání v dějinách našich národů*, VVM, roč. XXVI, 1974, č. 2, s. 117–121.
 139 *Historiografie střední, východní a jihovýchodní Evropy*, Brno 1974, 153 s. (uspořádal spolu s R. Fišerem).
 140 *Současný stav a úkoly studia a výuky dějin národů SSSR na filozofických a pedagogických fakultách československých univerzit*, in: *Historiografie ...*, Brno 1974, s. 18–35.
 141 *K otázce srovnávacího studia historického*, in: *Historiografie ...*, Brno 1974, s. 125 až 126.
 142 *Závěr diskuse k otázce studia dějin národů SSSR a dějin KSSS*, in: *Historiografie ...*, Brno 1974, s. 133–135.
 143 *K otázce studia nejnovějších dějin*, in: *Historiografie ...*, Brno 1974, s. 147–149.
 144 *Až jednou se vrátím ...*, Universitas, roč. 8, 1974, č. 6, s. 14–19.

1975

- 145 *K otázce ideologie a praxe klérofašismu na Slovensku*, SIPř, 1975, č. 1, s. 49–57.
 146 *Přehled dějin československo-sovětských vztahů v období 1917–1939*, Praha 1975, 465 s. (redigoval).
 147 *Češi a Jihoslované v minulosti*, Praha 1975, 751 s. (recenzoval).
 148 *Životní prostředí a vědecký výzkum*, in: *Životní prostředí a tradice*, Brno 1975, s. 24–29.
 149 *II. mezinárodní seminář historiků dějin SSSR z univerzit socialistických zemí*, SIPř, 1975, č. 3, s. 235–239.
 150 *Československo-sovětské vztahy jako faktor mezinárodní politiky (1917–1970)*, Praha 1975, 310 s. (úvodní slovo a redakce).

- ¹⁵¹ *Současný stav studia a výuky dějin národů SSSR na katedrách historie a dějepisu československých univerzit*, in: *Československo-sovětské vztahy jako faktor mezi-národní politiky (1917–1970)*, Praha 1975, s. 293–302.
- ¹⁵² *Za docentem dr. Jaroslavem Dřímalem*, Universitas, roč. 9, č. 6, s. 91–92.
- ¹⁵³ *Brno–Plovdiv I*, Brno 1976, 323 s. (redigoval).
- ¹⁵⁴ *Bulharští studenti v Brně*, in: *Brno–Plovdiv I*, Brno 1975, s. 175–181.

1976

- ¹⁵⁵ *Problemy istorii SSSR perioda feodalizma v istoriografii ČSSR*, Istorija SSSR, 1976, č. 2, s. 189–191.
- ¹⁵⁶ *Mesto i roľ čechoslovakckich universitetov v processe socialističeskoj integracii*, in: *Formirovanije i razvitije sođružestva socialističeskich stran*, Moskva 1976, s. 249 až 256.
- ¹⁵⁷ *M. Suttý, Přehled dějin SSSR I, Diskuse o příručkách k obecným a československým dějinám pro vysoké školy*, Společenské vědy ve škole, roč. 1975–1976, č. 5, s. 21–23.
- ¹⁵⁸ *Osobnost učitele*, Universitas, roč. 10, 1976, s. 93–98.
- ¹⁵⁹ *L. E. Havlík, Dukljanská kronika a Dalmatská legenda*, Rozpravy ČSAV, řada společenských věd, roč. 86, 1976, seš. 2, 92 s. (recenzoval).
- ¹⁶⁰ *Nad problematikou balkanistického studia*, in: *Studia Balkanica Bohemoslovaca II*, Brno 1976, s. 1–7.
- ¹⁶¹ *Společenské vědy v současných podmínkách vědeckotechnické revoluce a využití samočinných počítačů*, in: *Lidová píseň a samočinný počítač III*, Praha 1976, s. 11 až 23.
- ¹⁶² *K otázce stylu řídicí činnosti akademického funkcionáře vysoké školy*, Universitas, roč. 10, 1976, č. 5, s. 78–85.
- ¹⁶³ *Otázky dějin střední a východní Evropy II. Europae Centralis atque Orientalis Studia historica II*, Brno 1976, 331 s. (redigoval spolu s J. Kolečkou).
- ¹⁶⁴ *Humanistické názory o původu a vztazích mezi slovanskými národy*, in: *Otázky dějin střední a východní Evropy II*, Brno 1976 (v roce 1975), s. 11–24.
- ¹⁶⁵ *75 let akademika Ivana Trofimoviče Švece*, Universitas, roč. 10, 1976, č. 6, s. 94–95.

1977

- ¹⁶⁶ *Dějiny SSSR od nejstarších dob do Velké říjnové socialistické revoluce*, Praha 1977, kap. III–IV, s. 80–117.
- ¹⁶⁷ *Vliv Slovenského národního povstání na formování společenského vědomí v českých zemích*, in: *Slovenské národní povstanie v histórii a kultúre Slovenska*, Bratislava 1977, s. 99–106.
- ¹⁶⁸ *Noví nositelé pamětních medailí univerzity*, Universitas, roč. 11, č. 1, s. 80–84.
- ¹⁶⁹ *Řešení národnostní otázky v Československu v letech 1944–1945*, in: SPFFBU, řada historická, C 21–22, Brno 1977, s. 21–52 (spolu s J. Kolečkou).
- ¹⁷⁰ *Krste P. Misirkov i nacionalnokulturniot razvoj na makedonskiot narod do osvoboduvanjeto*, Skopje 1976, 17 s.
- ¹⁷¹ *Úsilí o výstavbu univerzity. Jaký význam má univerzita pro Brno a pro náš kraj – odpověď na anketu*, Universitas, roč. 11, 1977, č. 2, s. 29–31.
- ¹⁷² *Z projevu prorektora UJEP prof. dr. F. Hejla při oficiálním rozloučení s národním umělcem Františkem Lýskem ve dvoraně Janáčkovy opery*, Universitas, roč. 11, 1977, č. 2, s. 96–97.
- ¹⁷³ *60 let profesora PhDr. Bedřicha Sindeláře, doktora historických věd*, ČMM, roč. 96, 1977, č. 1–2, s. 5–14.
- ¹⁷⁴ *Vznik a rozvoj společenství socialistických zemí*, Praha 1977, 258 s. (redigoval spolu s J. Poulíkem a V. Pešou).
- ¹⁷⁵ *Místo a úloha československých vysokých škol v procesu socialistické integrace*

- v podmínkách vědeckotechnické revoluce. *Současný stav a perspektiva rozvoje*, in: *Vznik a rozvoj společenství socialistických zemí*, Praha 1977, s. 211–216.
- ¹⁷⁶ *Pomozte studentům*, Brněnský večerník, 3. 10. 1977 (spolu s V. Kubáčkem), s. 2.
- ¹⁷⁷ 60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce, in: *Člověk a socialistická společnost*, Brno 1977, s. 9–10.
- ¹⁷⁸ *Teorie a praxe slovenského klérofašismu*, in: *Studia nad faszyzmem i zbrodniami hitlerowskimi III, Faszyzm — teoria i praktyka w Europie (1922–1945)*, Acta Universitatis Wratislaviensis, č. 366, Wrocław 1977, s. 195–211.

1978

- ¹⁷⁹ Ročenka Univerzity J. E. Purkyně 1968–1975, Brno 1978 (vročení 1976), 1061 s. (uspořádal a redigoval).
- ¹⁸⁰ *UJEP v letech 1968–1975*, in: *Ročenka...*, Brno 1976, s. 7–53 (spolu s J. Kudrnou a Vl. Rypáčkem).
- ¹⁸¹ *Katedra historie a etnografie střední, jihovýchodní a východní Evropy*, in: *Ročenka...*, Brno 1976 (1978), s. 685–690, 693–702.
- ¹⁸² Lubomír E. Havlík, *Morava v 9.–10. století*, Praha 1978, 188 s. (recenzoval).
- ¹⁸³ R. Fišer, E. Nováčková, J. Uhlíř, *Třebíč. Dějiny města I*, Brno 1978, 208 s. (recenzoval).
- ¹⁸⁴ *Českoslovenští hungaristé sněmovali*, Lidová demokracie, 11. 10. 1978, s. 3.
- ¹⁸⁵ *Večerník se ptá na kongres slavistů*, Brněnský večerník, 13. 10. 1978, s. 1 a 3 (rozhovor).
- ¹⁸⁶ *Revoluční završení národně osvobozenického boje za druhé světové války*, Brno 1978, UJEP, referát k VIII. mezinárodnímu sjezdu slavistů, 23 s.

1979

- ¹⁸⁷ *Rozhovor o průběhu oslav 60. výročí univerzity*, Universitas 1/79, Brno, 1979, s. 18–21.
- ¹⁸⁸ *Die Städte der Karpaten-Donau-Region und ihre Stellung in der Struktur der ostmitteleuropäischen Handelsbeziehungen im 14.–17. Jahrhundert*, in: *Rapports, co-rapports, communications tchécoslovaques pour le IVe congrès de l'Association internationale d'études du Sud-Est européen*, Praha 1979, s. 125–138.
- ¹⁸⁹ IX. zasedání Komise historiků ČSSR–SSSR (kyjevské), SÍPř 3/1979, s. 259–260.
- ¹⁹⁰ A. Džurova - Dimitrov Božidar, *Slavjanskí rukopisi, dokumenty i karty za bálgarskata istorija ot Vatikanskata političeska biblioteka i sekretnija archiv na Vatikanu (IX–XVII vek)*, Sofija 1978, 149 s., barevné faksimile. Rec. SÍPř 4/79, s. 323.
- ¹⁹¹ V. I. Klovov, *Vsenarodnaja bor'ba v tylu nemecko-fašistskich okkupantov na Ukrajině 1941–1944*, Kyjev 1978, 122 s. Rec. SÍPř 4/79, s. 330–332.
- ¹⁹² *Die geschichtswissenschaftlichen Beziehungen zwischen UdSSR und der ČSSR und ihre Bedeutung für die Entwicklung der tschechoslowakischen marxistischen Geschichtswissenschaft und die sowjetische Geschichtswissenschaft*, Halle an/Saale, 1979, IV, s. 50–68.
- ¹⁹³ IV. seminář historiků dějin SSSR, SÍPř 5/1979, s. 424.
- ¹⁹⁴ X. (jerevanské) plenární zasedání Komise historiků ČSSR a SSSR, SÍPř 5/1979, s. 428–433.
- ¹⁹⁵ *In memoriam univ. prof. PhDr. Františka Jordána, CSc. (21. října 1921 – 2. června 1979)*, SÍPř 5/1979, s. 434–436.
- ¹⁹⁶ *K dějinám dělnického hnutí v Rakousko-Uhersku a v Rusku v letech 1867–1817. (Sborník studií a úvah z československo-sovětského sympozia.)* K vydání připravili František Hejla a Václav Pešá, Brno 1979, 284 s.
- ¹⁹⁷ Grigorovič Viktor (Ivanovič), *Očerk putěstvijsja po jevropejskoj Turcii*, Sofia 1978, I.–II., 181 s., mapa. Rec. SÍPř 6/1979, s. 515.

